

BASIL CHUBB, **The Government & Politics of Ireland**. Stanford: Stanford University Press, 1970. 364 s.; J. J. LEE (toim.), **Ireland 1945—70**. Bristol: Gill and Macmillan, 1979. 184 s.; AUSTEN MORGAN ja BOB PURDIE (toim.), **Ireland, Divided Nation Divided Class**. Whitstable: Ink Links, 1980. 225 s.; PATRICK KEATINGE, **The Formulation of Irish Foreign Policy**. Naas: Institute of Public Administration, 1973. 323 s.; PATRICK KEATINGE, **A Place Among The Nations, Issues of Irish Foreign Policy**. Dublin: Institute of Public Administration, 1978. 287 s.; KIERAN A. KENNEDY ja BRENDAN R. DOWLING, **Economic Growth in Ireland: The Experience Since 1947**. Bristol: Gill and Macmillan, 1975. 345 s.; F. S. L. LYONS, **Ireland Since the Famine**. Bungay: Fontana, (6. p.) 1979. 880 s.; OLIVER MACDONAGH, **Ireland, The Union and its aftermath**. Plymouth: George Al-

len & Unwin, 1977. 176 s.; JAMES MEE-NAN, *The Irish Economy since 1922*. Ay-lesbury: Liverpool University Press, 1970. 441 s.; JOHN A. MURPHY, *Ireland in the Twentieth Century*. Dublin: Gill and Macmillan, 1975. 180 s.; PATRICK O'FARRELL, *England and Ireland Since 1800*. Bungay: Oxford University Press, 1975. 193 s.; PATRICK O'FARRELL, *Ireland's English Question, Anglo-Irish Relations 1534—1970*. New York: Schocken Books, 1971. 336 s.

Irlanti on maa, jota on totuttu pääsään-töisesti ajattelemaan vain suhteessa muihin. Euroopassa se sijoitetaan taloudellisesti, poliittisesti ja jopa kulttuurisestikin periferiaan. Esimerkiksi *Underdeveloped Europe: Studies in Core-Periphery Relations* (Plymouth: The Harvester Press, 1979) -kokoomateoksessa Irlannille uhrataan melkoinen osuus sivumäärästä, eikä sen periferia-alueitusta juuri aseteta kysymyksen-alaiseksi. Geopoliittinen asema ja historiallinen yhteys ovat luonnollisia syitä siihen, että Irlantia on erityisen herkästi tarkasteltu ja arvioitu suhteessa Isoon-Britanniaan. Uusimman kehityksen valossa näyttää ilmeiseltä, että Irlannin tarkasteleminen suhteessa Yhdysvaltoihin jää yhä vähemmälle, kun taas asetelma Irlanti EEC:n kehityksissä muuttuu yhä keskeisemmäksi.

Tiedonkulku periferiamasta toiseen on niukkaa. Tutkimustiedon kohdalla välillä Irlanti-Suomi tämä malli tuntuu varsin paikkansapitävältä, sillä tietomme täällä Irlannin sisä- ja ulkopoliittikasta on niukkaa ja lisäksi, mallin mukaisesti, usein suodattunutta Lontoon kautta.

Irlannin saarella harjoitetaan valtio-opillista tutkimusta ja opetusta sekä Pohjoisessa, »kuuden kreivikunnan» pääkaupungissa Belfastissa, että »26 kreivikunnan» puolella Irlannin tasavallan eri yliopistoissa ja korkeakouluissa. Tutkijoiden määrä on esimerkiksi Suomeen verrattuna varsin vähäinen ja tutkimusperinne nuorta. Moni vasta-aloitteleva tutkija pystyy vieläkin valitsemaan lähes neitseellisiä kohteita tutkimukselleen. Samoin tutkimusperinteen nuoruus näkyy siinä, että vasta 1970-luvulla

on valmistunut merkittävä osa valtio-opillisista perusteoksista.

Basil Chubb on ehkä keskeisin henkilö Irlannin politologeista. Trinity Collegen valtio-opin professuuria jo pitkään hoitanut Chubb on keskittynyt nimenomaan sisäpolitiikan kysymyksiin. Hän on kirjoittanut useita perusteosten luonteisia kirjoja mm. Irlannin perustuslaista ja hallituspolitiikasta. *The Government & Politics of Ireland* on Chubbin teoksista kattavin. Mikäli on kiinnostunut politiikasta Irlannissa, voi tätä kirjaa pitää soveliaimpana aloituksena. Vuoden 1970 painoksen ajoista faktat ovat luonnollisesti osittain jo vanhentuneet, mutta uudistettu laitos on juuri ilmestymässä.

Kirjassa käydään perusteellisesti läpi kaikki Irlannin politiikan keskeiset elementit: maan hyvin omalaatuinen poliittinen kulttuuri, perustuslaki, puolueet, eturyhmät, joukkotiedotus, vaalihistoria, hallitus, Oireachtas eli eduskunta, julkinen hallinto, valtionyhtiöt, paikallishallinto ja, kuten Irlannin valtio-opilliseen kirjallisuuteen aina kuuluu, erityisenä osastona suhde Isoon-Britanniaan.

Kirjan anti suomalaiselle lukijalle on ilman muuta sen monipuolisessa ja yksityiskohtaisessa tietovarastossa. Sen sijaan suhtautuminen Irlannin ja Ison-Britannian suhteeseen on tässä teoksessa hämmästyttävän vähän »irlantilainen». Brittiläisen vaikutuksen Irlannissa Chubb tiivistää johtuvaksi Irlannin pienestä koosta ja maantieteellisestä läheisyydestä, yhteiskunnallisen, taloudellisen ja poliittisen dominanssin pitkäaikaisesta kestämisestä, sekä samasta kielestä ja suuruudessaan ylivoimaisesta kulttuurista.

James Meenanin *The Irish Economy since 1922* on Chubbin kirjan tapaan todellinen perusteos. Yksityiskohtaisesti ja monien taulukoiden ja graafisten esitysten avulla kirjassa kuvataan Irlannin talouskehitys Isosta-Britanniasta irtautumisesta saakka. Tiedot päättyvät 60-luvun loppuvuosiin. — Meenanin teos jakautuu kahteen osaan, joissa ensimmäisessä annetaan yleiskuva Irlannin taloudesta, mm. maataloustuotannon kehityksestä, pankkitoiminnasta, teollisuustuotannosta ja kaupasta. Toisessa osassa tarkastellaan samoja asioita ta-

louspoliittisesti, poliittisen taloustieteenkin keinoin. — Vaikka Meenanin teos ei ole kuin kymmenen vuotta vanha, huomaa, että eräissä suhteissa aika on ajanut sen ohi. 70-luku on ollut Irlannille ja nimenomaan Irlannin taloudelle ja talouspolitiikalle muutosten aikaa. EEC:hen liittyminen vuonna 1973 on ollut näistä muutoksista huomattavin.

Kieran A. Kennedyn ja Brendan R. Dowlingin kirja *Economic Growth in Ireland: The Experience Since 1947* keskittyy nimensä mukaisesti aikaan, jota muissa maissa on Irlantia helpompi kutsua toisen maailmansodan jälkeiseksi ajaksi. Koko sodan ajan puolueettomana pysytelleelle Irlannille sota-aika merkitsi osittain samoja, osittain eroavia taloudellisia realiteetteja verrattuna muihin Euroopan maihin. Monista tekijöistä johtuen Irlannin talouskasvu vauhdittui todella vasta 1950-luvun loppuvuosina; se ei pystynyt käyttämään rauhanojen tuottamaa erikoisasemaansa ja etulyöntiasemaansa tehokkaasti hyväksi. Vaikka 40-luvun loppu tuntui irlantilaiselle kuluttajalle ennennäkemättömän nousun aikana, jo 50-luvun alun talouspolitiikan päätökset ja kansainväliset näkymät synkensivät talouskehitystä.

Kokoomateoksessa *Ireland 1945—70* Brendan M. Walshin artikkelissa käsitellään myös Irlannin talouskasvua tänä aikana. Artikkelin on teoksen muiden artikkeleiden tavoin huomattavasti kansantajuisempi kuin Kennedyn ja Dowlingin kirja. Walsh kertoo mm. siitä, kuinka Irlannin talouspolitiikassa tehtiin täyskäännös 1958. 1930-luvun protektionismista, tullitariffeista ja kiintiöjärjestelmästä siirryttiin avonaisempaan järjestelmään. Kansainvälinen kauppa ja pääoma toivotettiin Irlannissa tervetulleksi. — *Ireland 1945—70* -kirjaa voi suositella kevytlukaiseksi pikasilmäykseksi monelle alueelle Irlannissa vuoden 1945 jälkeen. Artikkelit käsittelevät mm. kirkkoa ja valtiota, puolueita ja vaaleja, ulkopoliittikkaa ja Pohjois-Irlantia. Kirjallisuusviitteitä on niukasti.

Lyonsin *Ireland Since the Famine* ja Murphyn *Ireland in the Twentieth Century* ovat tämän kirjavalikoiman selvimpiä yleisiä historiategoksia. — Lyonsin kirja on monumentaalinen perusteos Irlannin histo-

riaan 1800-luvun puolestavälistä 1970-luvun alkupuolen tapahtumiin saakka. Pienikeilissä Fontanan taskupainoksessakin sivuja on lähes 900. Lyonsin teoksen on sanottu yhdistävän historian poliittiset, taloudelliset ja yhteiskunnalliset ainekset elimellisesti toisiinsa; tyylillisestikin tämä tietokirja on upea yhtenäisyydessään. Bibliografia kattaa satoja nimikkeitä. — John A. Murphyn läheisempää historiaa käsittelevä kirja on yhtä suppea ja keskitetty kuin Lyonsin kirja on laava ja yksityiskohtainen. Murphy kertoo Irlannin historian vuodesta 1918, sen ajanjakson, johon Irlannissa yhä liittyy suurin eripuraisuus ja joka yhä muo- vaa politiikan jakoja, ja sen ajanjakson, joka näitä Isosta-Britanniasta irrottautumisen ja sisällissodan aikoja on seurannut.

Irlannin historia on ollut harvinaisen vaihteleva viimeisten sadan vuoden ja erityisesti viimeisten kuudenkymmenen vuoden aikana. Maa on vaihtunut Ison-Britannian osasta vapaavaltioksi dominio-oikeuksien ja -velvoitusten, julistautunut Eireksi, tullut itsenäiseksi tasavallaksi, sotinut brittejä vastaan, sotinut sisällissotaansa, ollut sotimatta maailmansotaa jne. Lyonsin ja Murphyn kaltaisiin historiategoksiin on paljon aineksia. Myös valtio-opilliseen tutkimukseen niillä on oma panoksensa.

Ison-Britannian ja Irlannin monimutkaisia suhteita tarkastelevat Patrick O'Farrell ja Oliver MacDonagh. O'Farrellin molemmat teokset, huolimatta otsikoissaan tarkasti rajatuista periodeista, eivät ole samalla tavalla yleishistoriateoksia Ison-Britannian ja Irlannin suhteista kuin esimerkiksi Murphyn ja Lyonsin teosten tätä asiavyyhteä käsittelevät osat. O'Farrell kirjoittaa enemmänkin temaattisesti, psykologisestikin. Hänen käsitteistöään ovat mielikuvat, mielikuvakaavoittumat ja ennakkoluulot. Toki nämäkin elementit ovat tärkeitä ja olemassa brittien ja irlantilaisten mielisissä, mutta selittämisessä on suurena vaarana ajautua samaan kuin Pohjois-Irlannin kysymyksessä, eli selityksen painopiste pysyy kaikesta evidenssistä huolimatta selityksenä uskonnollisesta jaosta ja uskonnollisista ennakkoluuloista.

Oliver MacDonagh keskittyy vuoden 1800 jälkeiseen ajanjaksoon, Unioniin ja sen kaatumiseen. Irlantilaisen nationalismin nou-

sun kuvauksena kirja on valaiseva. Ilman tämän nationalismin juurien tuntemista on vaikea ymmärtää jopa nykypäivän politiikkaa Irlannissa, niin sisäpolitiikkaa kuin ulkopolitiikasta Pohjois-Irlannin kysymystä ja laajemminkin suhdetta Isoon-Britanniaan.

Ireland, Divided Nation Divided Class -kokoomateos sisältää esitelmäartikkeleja Irlantia käsitellestä seminaarista vuodelta 1978. Artikkelit muodostavat kokonaisuuden kaikkien kirjoittajien käsitellessä Irlantia, Pohjoista ja Etelää, marxilaisista lähtökohdista. Artikkelien aiheet poikkeavat toisistaan suuresti. D. R. O'Connor Lysaghtin kirjoittama *British Imperialism in Ireland* ja James Wickhamin *The Politics of Dependent Capitalism: International Capital and the Nation State* osoittavat selvästi, miten Ison-Britannian ja Irlannin suhteiden selittäminen psykologisista lähtökohdista on samalla tosiasioiden peittämistä. Irlanti on vuosisatoja ollut brittien takamaa, siirtomaa, johon muut eivät ole puuttuneet kovinkaan halukkaasti. Vasta aivan nykykehitys on tuonut Irlantiin pääomaan punta-alueen ulkopuoleltakin.

Patrick Keatingen Irlannin ulkopolitiikkaa käsittelevät kirjat ovat alallaan tienaukaisijoita. Ylipäänsä, Irlannilla ei ole ollut aktiivista ulkopolitiikkaa kuin aika ajoin, se on kiinnostanut vain harvoja, ja vielä harvempi on kiinnostunut siitä tutkimusmielessä. *The Formulation of Irish Foreign Policy* perustuu Keatingen väitöskirjaan, jonka pääasiallisena aineistona on toiminut irlantilainen eduskuntakeskustelu. Kirjassa kuvataan Irlannin ulkoista ja sisäistä ympäristöä sekä ulkopolitiikan tekemisen koneistoa. Irlannin ulkopolitiikka on usein liittynyt ja muotoutunut joko voimakkaan pääministerin (tai Taoiseach, kuten häntä Irlannissa kutsutaan) tai voimakkaan ulkoministerin toimien seurauksena. Ulkoministeriön rooli on ollut vähäinen ministeriön pienuudesta johtuen.

A Place Among The Nations -kirjassaan Keatinge tarkastelee mm. Irlannin ulkopolitiikan keskeisiä alueita vuoden 1922 jälkeen. Kerta kerran jälkeen suhde Isoon-Britanniaan osoittautuu ulkopolitiikkaa monin tavoin hallitsevaksi asia- ja ongelmavyhdek-

si. Mutta Keatingen kirjoista käy myös ilmi, että Isoveli Iso-Britannia on kenties siirtymässä varjostamasta ja peittämästä Eurooppaa irlantilaisilta. EEC:hen liittymisen jälkeen on Irlannin poliittisessa keskustelussa yhä enemmän alettu haaveilla siitä, että toimiessaan tiiviimmin eurooppalaisissa kehyksissä Irlanti voisi löytää ratkaisuja sekä suhteessaan Isoon-Britanniaan ja Pohjois-Irlantiin että, ja mikä vielä tärkeämpää, tiellään ulos Euroopan periferias-ta.

Olli Jalonen